

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

AKP iktidarı, sözleşmeli çalışmayı istisnai bir istihdam modeli olmaktan çıkararak kamunun temel çalışma düzeni haline getirmiştir. Bugün eğitimden sağlığa, yasamadan yargıya, Türk Silahlı Kuvvetlerinden yerel yönetimlere kadar devletin en önemli görevleri sözleşmeli personelin omuzlarında yürütülmektedir.

Öğretmen sınıfta çocuklarımızı geleceğe hazırlıyor, sağlık çalışanı hastanelerde yaşam kurtarıyor, uzman çavuş sınırda vatani savunuyor, yargı personeli adalet hizmetini, Meclis çalışanları ise yasama faaliyetlerini sürdürüyor. Devletin asli ve sürekli görevlerini yerine getiren bu çalışanların kendileri ise geçici ve güvencesiz bir statüye mahkum ediliyor.

Kadrolu personelle aynı işi yapan sözleşmeli çalışanlar; iş güvencesi, ücret, tayin, nakil, görevde yükselme ve emeklilik hakları bakımından mağdur bırakılıyor. Eş durumu ve mazeret tayinlerine getirilen sınırlamalar nedeniyle aileler-parçalanıyor, çalışanlar meslekleriyle aileleri arasında seçim yapmak zorunda bırakılıyor.

Aynı kurumda, aynı görevi yapan çalışanlar arasında farklı statüler ve farklı haklar oluşturmak açık bir eşitsizliktir. Devlet, çalışanını sözleşmesinin yenilenip yenilenmeyeceği kaygısıyla görev yapmaya zorlayamaz.

AKP döneminde sözleşmeli personel sayısı 198 bin 283'ten 462 bin 90'a yükselerek % 133 arttı. 2023 yılında yapılan kadro düzenlemesinin ardından sözleşmeli personel sayısı 330 bin 863'e gerilese de yalnızca **(seçim döneminde)** 2 yıl içinde yeniden 462 bin 90'a çıktı.

İktidar önce sözleşmeli istihdamı yaygınlaştırıyor, ardından çalışanların talepleri doğrultusunda **(seçim dönemlerinde)** kısmi kadro düzenlemeleri yapıyor, sonrasında yeniden sözleşmeli personel olarak aynı mağduriyeti üretiyor. Kadro artık bir hak olmaktan çıkarılıp seçim dönemlerinde kullanılan siyasi bir vaade dönüştürülüyor. Eğitim, sağlık, yasama, yargı ve ülke

savunması geçici işler değildir. Bu görevleri yerine getiren çalışanlar da geçici personel gibi görülemez.

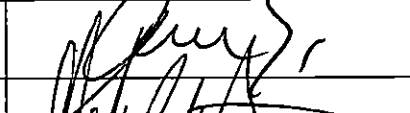
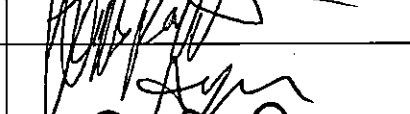
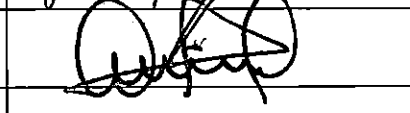
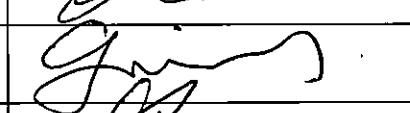
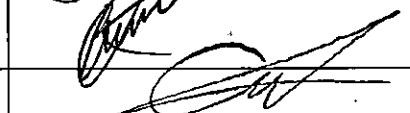
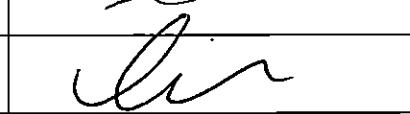
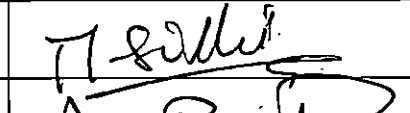
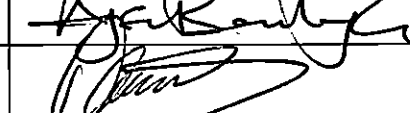
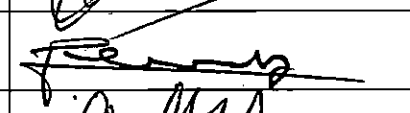
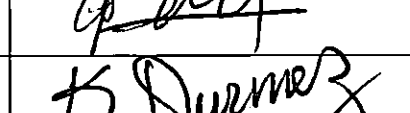
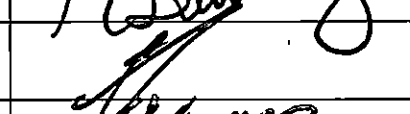
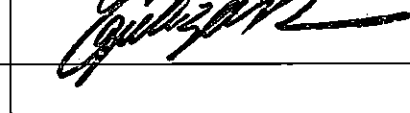
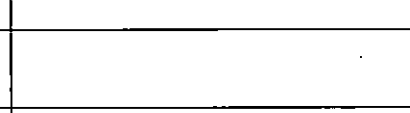
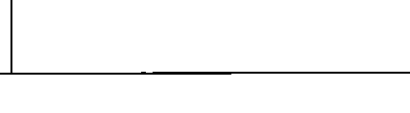
Devletin asli ve sürekli görevlerini yapan bütün sözleşmeli çalışanlara ayırım yapılmadan kadro verilmelidir. Eşit işe eşit hak sağlanmalı; tayin, aile birliği, görevde yükselme ve iş güvencesi önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır.

Türkiye’de sözleşmeli kamu personeli istihdamının tarihsel gelişiminin, sözleşmeli personel rejiminin kamu hizmetlerinin sürekliliği, personelin iş güvencesi, özlük hakları, tayin ve aile birliği hakkı üzerindeki etkilerinin, AKP iktidarı döneminde kadrolu ve sözleşmeli kamu personeli sayılarında meydana gelen değişimin, gerçekleştirilen kadroya geçiş düzenlemelerinin sonuçlarının ve sözleşmeli istihdamın yeniden artmasının nedenlerinin bütün yönleriyle incelenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serkan SARI
CHP Balıkesir Milletvekili

..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Rifat T. Nalbantoğlu	İzmir	
Ali Fozul KASAP	İzmir	
Mahir POLAT	İzmir	
Ahmet Baren DAZGAN	Edirne	
Ali ÖZTUNÇ	K. MANİŞA	
Hasan YILMAZ	Aydın	
Etiler İN	Edirne	
Ganire Aközilgeci	İST.	
Veddi Gündüz	Kırklareli	
Cem AVŞAR	Tekirdağ	
Tüker Ateş	Bolu	
Jale Nur SELLİ	Eskişehir	
Ayşe BAKOĞLU	Bartın	
Orhan SARIBAL	Bursa	
Cemal AKY	Korubük	
Hasan Özkür	Garianteş	
Kadim Durman	Tokat	
Nurten YONTAR	Tekirdağ	
Gülizer BİGER KARACA	Denizli	

GEREKÇE

Türkiye’de kamu personel sisteminin temelini 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu oluşturmaktadır. Kanunun 4’üncü maddesinde kamu hizmetlerinin memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle yürütüleceği düzenlenmiştir.

Bu kapsamda;

- * 4/A statüsü kadrolu memurları,
- * 4/B statüsü sözleşmeli personeli,
- * mülga 4/C statüsü geçici personeli,
- * 4/D statüsü ise işçileri

ifade etmektedir.

Sözleşmeli personel istihdamının ilk düzenlenme amacı; zorunlu, istisnai ve özel uzmanlık gerektiren kamu hizmetlerinin yürütülmesi olarak belirlenmiştir. Ancak zaman içerisinde bu istihdam biçimi istisnai olmaktan çıkarılmış, eğitimden sağlığa, yerel yönetimlerden merkezi idareye kadar kamu hizmetlerinin hemen her alanında kullanılan yaygın bir çalışma rejimine dönüştürülmüştür.

Sözleşmeli personelin iş güvencesinin, tayin hakkının, görevde yükselme imkanlarının, aile birliğinin sağlanmasına yönelik haklarının ve çalışma koşullarının kadrolu personelle eşit olmaması, aynı kurumda ve aynı işi yapan kamu çalışanları arasında farklı statüler ve farklı haklar ortaya çıkarmıştır.

Bu durum, kamu personel sisteminde bütünlük ve eşitlik ilkesini zedelemiş; aynı görevi yapan çalışanların farklı hukuki statülere, farklı özlük haklarına ve farklı iş güvencesi düzeylerine tabi tutulduğu parçalı bir personel rejimi meydana getirmiştir.

SÖZLEŞMELİ PERSONEL REJİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Türkiye’de sözleşmeli kamu personeli rejiminin başlıca hukuki ve idari dönüm noktaları şöyledir:

1965: 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU

1965 yılında kabul edilen 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile kamu personel rejiminin ana yapısı oluşturulmuş; kadrolu memur, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçi ayrımına dayalı istihdam sistemi kurulmuştur.

Kanunun 4/B maddesinde sözleşmeli personel istihdamı, özel bir mesleki bilgiye ve uzmanlığa ihtiyaç duyulan geçici işler için öngörülmüştür. Buna rağmen sonraki yıllarda yapılan değişikliklerle sözleşmeli personelin çalışma alanı sürekli genişletilmiştir.

1978: SÖZLEŞMELİ PERSONEL ÇALIŞTIRILMASINA İLİŞKİN ESASLAR

1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar yürürlüğe konulmuştur.

Bu esaslarla sözleşmeli personelin işe alınması, sözleşmelerinin yenilenmesi, ücretleri, izinleri, çalışma şartları ve sözleşmelerinin sona erdirilmesi gibi konular düzenlenmiştir. Böylece sözleşmeli personel istihdamı kamu yönetiminde kurumsal bir uygulama haline gelmiştir.

1990: KİT'LERDE AYRI SÖZLEŞMELİ PERSONEL REJİMİ

399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kamu iktisadi teşebbüslerinde çalışan personel için ayrı bir sözleşmeli istihdam sistemi oluşturulmuştur.

Böylece sözleşmeli personel rejimi yalnızca 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesiyle sınırlı kalmamış, KİT'lerde farklı hükümlere tabi ikinci bir sözleşmeli personel alanı ortaya çıkmıştır.

2003: SAĞLIKTA SÖZLEŞMELİ PERSONEL UYGULAMASI

2003 yılında kabul edilen 4924 sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile sağlık hizmetlerinde sözleşmeli istihdamın kapsamı genişletilmiştir.

Düzenleme, özellikle personel temininde güçlük çekilen bölgelerde sağlık çalışanlarının sözleşmeli olarak istihdam edilmesini öngörmüştür. Ancak zaman içerisinde sağlık hizmetlerinde kadrolu istihdamın yerine sözleşmeli personel alımı yaygınlaştırılmıştır.

2005: YEREL YÖNETİMLERDE SÖZLEŞMELİ İSTİHDAM

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesi ile belediyelerde teknik, sağlık, hukuk, ekonomi, bilişim ve benzeri uzmanlık alanlarında sözleşmeli personel çalıştırılmasının kapsamı genişletilmiştir.

Bu düzenleme sonrasında yerel yönetimlerde sözleşmeli personel sayısında önemli artışlar yaşanmış, aynı belediyede aynı görevi yapan kadrolu ve sözleşmeli personel arasında ücret, iş güvencesi, tayin ve görevde yükselme bakımından farklılıklar ortaya çıkmıştır.

2007: GEÇİCİ İŞÇİLERLE İLGİLİ DÜZENLEME

5620 sayılı Kanun ile kamuda geçici işçi pozisyonlarında çalışanların bir bölümünün sürekli işçi kadrolarına veya sözleşmeli personel pozisyonlarına geçirilmesi düzenlenmiştir.

Bu düzenleme sözleşmeli personel sayısını ve kamu istihdamının statülere göre dağılımını etkileyen önemli değişikliklerden biri olmuştur.

2011: 632 SAYILI KHK İLE KADROYA GEÇİŞ

2011 yılında çıkarılan 632 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ve 4924 sayılı Kanun kapsamında çalışan geniş bir sözleşmeli personel kitlesinin memur kadrolarına atanması düzenlenmiştir.

Söz konusu düzenleme sonucunda yaklaşık 198 bin sözleşmeli personelin memur kadrolarına geçirildiği açıklanmıştır.

Kadroya geçiş düzenlemesinin sayısal etkisi resmi verilere de yansımıştır. Sözleşmeli personel sayısı 2010 yılında 301 bin 382 iken 2011 yılında 169 bin 282'ye gerilemiş; kadrolu personel sayısı ise 2 milyon 159 bin 13'ten 2 milyon 416 bin 159'a yükselmiştir.

2013: 6495 SAYILI KANUN

2013 yılında kabul edilen 6495 sayılı Kanun ile 2011 yılındaki düzenlemenin dışında kalan bazı sözleşmeli personel grupları için yeni bir kadroya geçiş imkanı sağlanmıştır.

Düzenleme özellikle mahalli idarelerde görev yapan sözleşmeli personeli ve farklı kurumlarda çalışan bazı sözleşmeli personel gruplarını kapsamıştır.

Bu düzenlemenin ardından sözleşmeli personel sayısı 2012 yılında 178 bin 222 iken 2013 yılında 105 bin 283'e düşmüş; kadrolu personel sayısı ise 2 milyon 528 bin 123'ten 2 milyon 719 bin 967'ye yükselmiştir.

2016: EĞİTİM VE SAĞLIKTA YENİDEN SÖZLEŞMELİ İSTİHDAM

2016 yılından itibaren sözleşmeli personel istihdamı yeniden hızla genişletilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmelik ile öğretmen atamalarında sözleşmeli çalışma sistemi yeniden yaygınlaştırılmıştır.

Sağlık alanında da sözleşmeli sağlık personeli alımlarının sürdürülmesiyle birlikte eğitim ve sağlık hizmetleri, sözleşmeli personel sayısındaki artışın başlıca kaynakları haline gelmiştir.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayımlanan kamu insan kaynakları raporlarında da 2016 yılından sonra eğitim ve sağlık personelinin yeniden sözleşmeli statüde alınmaya başlanmasıyla sözleşmeli personel sayısının hızla arttığı belirtilmiştir.

2017-2018: 4/C'NİN KALDIRILMASI VE TAŞERON DÜZENLEMESİ

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 657 sayılı Kanun'un 4/C maddesi yürürlükten kaldırılmış, 4/C statüsünde çalışan personelin önemli bir bölümü 4/B sözleşmeli personel statüsüne geçirilmiştir.

Aynı düzenleme kapsamında taşeron işçilerin sürekli işçi kadrolarına geçirilmesi de kamu personelinin statülere göre dağılımında önemli bir değişiklik meydana getirmiştir.

2018 yılında toplam kamu istihdamında görülen büyük artışın temel nedeni yalnızca sözleşmeli personel sayısındaki artış değildir. İşçi sayısı 2017 yılında yaklaşık 404 bin seviyesindeyken 2018 yılında yaklaşık 1 milyon 40 bine yükselmiştir. Bu nedenle 2018 yılındaki toplam kamu istihdamı artışının önemli bölümü taşeron işçilerin sürekli işçi statüsüne geçirilmesinden kaynaklanmıştır.

2023: 7433 SAYILI KANUN VE 3+1 SİSTEMİ

2023 yılında kabul edilen 7433 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 28 Kasım 2022 tarihi itibarıyla görev yapan geniş bir sözleşmeli personel kitlesine memur kadrolarına geçiş hakkı tanınmıştır.

Ancak düzenleme sözleşmeli personel sistemini sona erdirmemiştir. Yeni işe alınacak personel için üç yıl sözleşmeli çalışma ve bir yıl kadrolu olarak aynı yerde görev yapma zorunluluğuna dayanan 3+1 sistemi oluşturulmuştur.

Bu sistem nedeniyle sözleşmeli personelin aile birliği, eş durumu tayini, görev yeri değişikliği ve çalışma güvencesi konularındaki sorunları tamamen ortadan kaldırılmamıştır.

AKP DÖNEMİNDE SÖZLEŞMELİ PERSONEL SAYISI % 133 ARTTI

AKP iktidarı dönemine ilişkin veriler 2002-2025 takvim yılları üzerinden incelenmiştir. Ancak AKP'nin 3 Kasım 2002 tarihinde iktidara geldiği dikkate alındığında, 2002 yılının tamamının aynı hükümet dönemini temsil etmediğinin altı çizilmelidir.

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının erişilebilen kamu istihdamı yıl sonu verileri 2007 yılından başlamaktadır. Bu nedenle 2002-2006 dönemi için Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nde yayımlanan ve resmi kamu personeli verilerine dayanan ikincil seri kullanılmıştır. 2007-2025 dönemi ise Strateji ve Bütçe Başkanlığının yıl sonu kamu istihdamı verilerinden derlenmiştir.

verilere göre;

* Kadrolu personel sayısı 2002 yılında 1 milyon 742 bin 275 iken 2025 yılında 3 milyon 501 bin 260'a yükselmiştir.

* Sözleşmeli personel sayısı 2002 yılında 198 bin 283 iken 2025 yılında 462 bin 90'a yükselmiştir.

* Kadrolu personel sayısındaki artış yaklaşık % 101 olmuştur.

* Sözleşmeli personel sayısındaki artış ise yaklaşık % 133 olarak gerçekleşmiştir.

* Sözleşmeli personelin kadrolu ve sözleşmeli personel toplamı içerisindeki payı 2002 yılında % 10,2 iken 2025 yılında % 11,7 olmuştur.

Bu veriler, kadrolu personelin tamamen sözleşmeli personelle değiştirildiği doğrusal bir süreçten çok; *sözleşmeli personel sayısının belirli dönemlerde artırıldığı, toplumsal ve idari tepkiler üzerine kadroya geçiş düzenlemeleri yapıldığı, ardından sözleşmeli istihdamın yeniden genişletildiği dalgalı bir personel politikası izlendiğini göstermektedir.*

2002-2006 yılları için toplam kamu istihdamı sütunu boş bırakılmıştır. Bunun nedeni, Strateji ve Bütçe Başkanlığının erişilebilen ve kapsamı aynı olan yıl sonu kamu istihdamı serisinin 2007 yılından başlamasıdır.

Maliye Bakanlığının 2007 Yılı Bütçe Gerekçesi'nde, 15 Eylül 2006 tarihi itibarıyla 2 milyon 215 bin 451 kadrolu, 65 bin 907 sözleşmeli, 184 bin 840 işçi, 67 bin 56 geçici personel ve toplam 2 milyon 533 bin 254 kamu çalışanı bulunduğu belirtilmiştir. Ancak söz konusu tablonun kapsamı, 2007 sonrasında mahalli idareleri ve KİT'leri de içeren Strateji ve Bütçe Başkanlığı serisiyle tam olarak örtüşmemektedir.

Bu nedenle kapsamları farklı iki veri setinin birleştirilmesi yerine, 2002-2006 dönemi için sonraki resmi seriyle uyumlu ikincil veriler kullanılmıştır. Herhangi bir tahmini değer üretilmemiştir.

KADROLU VE SÖZLEŞMELİ KAMU PERSONELİ SAYILARI

Yıl	Kadrolu personel	Sözleşmeli personel	Kadrolu yıllık değişim	Sözleşmeli yıllık değişim	Sözleşmeli kadrolu ve sözleşmeli toplamındaki payı	Toplam kamu personeli	Sözleşmeli toplam kamudaki payı
2002	1.742.275	198.283	—	—	%10,2	—	—
2003	1.691.891	157.157	%-2,9	%-20,7	%8,5	—	—
2004	1.663.048	131.914	%-1,7	%-16,1	%7,3	—	—
2005	1.686.419	135.405	%1,4	%2,6	%7,4	—	—
2006	1.690.011	134.485	%0,2	%-0,7	%7,4	—	—
2007	2.077.699	223.812	%22,9	%66,4	%9,7	2.925.306	%7,7
2008	2.073.070	252.605	%-0,2	%12,9	%10,9	2.917.786	%8,7
2009	2.092.626	302.948	%0,9	%19,9	%12,6	2.958.851	%10,2
2010	2.159.013	301.382	%3,2	%-0,5	%12,2	3.013.612	%10,0
2011	2.416.159	169.282	%11,9	%-43,8	%6,5	3.099.137	%5,5
2012	2.528.123	178.222	%4,6	%5,3	%6,6	3.215.457	%5,5
2013	2.719.967	105.283	%7,6	%-40,9	%3,7	3.319.584	%3,2
2014	2.826.113	121.254	%3,9	%15,2	%4,1	3.440.039	%3,5
2015	2.894.091	149.133	%2,4	%23,0	%4,9	3.520.530	%4,2
2016	2.854.243	180.377	%-1,4	%21,0	%5,9	3.561.539	%5,1
2017	2.831.062	246.294	%-0,8	%36,5	%8,0	3.602.735	%6,8
2018	2.862.765	349.618	%1,1	%42,0	%10,9	4.352.182	%8,0
2019	2.939.450	427.550	%2,7	%22,3	%12,7	4.644.074	%9,2
2020	2.970.210	502.554	%1,0	%17,5	%14,5	4.791.571	%10,5
2021	3.003.603	529.194	%1,1	%5,3	%15,0	4.877.270	%10,9
2022	3.093.557	591.230	%3,0	%11,7	%16,0	5.010.904	%11,8
2023	3.477.259	330.863	%12,4	%-44,0	%8,7	5.175.771	%6,4
2024	3.487.795	399.426	%0,3	%20,7	%10,3	5.249.928	%7,6
2025	3.501.260	462.090	%0,4	%15,7	%11,7	5.342.254	%8,6

SÖZLEŞMELİ PERSONEL SAYISINDA 3 BÜYÜK KIRILMA

Veriler incelendiğinde sözleşmeli personel sayısında üç büyük kırılma yaşandığı görülmektedir.

2007-2010 DÖNEMİ: HIZLI SÖZLEŞMELİ PERSONEL ARTIŞI

Sözleşmeli personel sayısı 2007 yılında 223 bin 812 iken 2009 yılında 302 bin 948'e yükselmiştir.

2007 yılında sözleşmeli personel sayısında bir önceki yıla göre % 66,4 oranında artış meydana gelmiştir.

Bu dönemde sağlık hizmetleri, yerel yönetimler ve genel 4/B istihdamı başta olmak üzere farklı sözleşmeli personel kanallarının aynı anda genişlediği görülmektedir.

Strateji ve Bütçe Başkanlığının kamu insan kaynakları raporunda, yalnızca merkezi yönetime dahil kurumlarda çalışan sözleşmeli personel sayısının 2002 yılında 16 bin 853 iken 2009 yılında 155 bin 217'ye yükseldiği belirtilmektedir.

2011-2013 DÖNEMİ: KADROYA GEÇİŞLER

2010 yılında 301 bin 382 olan sözleşmeli personel sayısı, 632 sayılı KHK sonrasında 2011 yılında 169 bin 282'ye gerilemiştir.

2013 yılında çıkarılan 6495 sayılı Kanun sonrasında sözleşmeli personel sayısı 105 bin 283'e kadar düşmüştür.

Buna karşılık kadrolu personel sayısı 2010 yılında 2 milyon 159 bin 13 iken 2013 yılında 2 milyon 719 bin 967'ye yükselmiştir.

Bu değişim, kadroya geçiş düzenlemelerinin kamu personeli istatistiklerine doğrudan yansımalarını ortaya koymaktadır.

2016-2022 DÖNEMİ: YENİDEN SÖZLEŞMELİLEŞME

2014 yılında 121 bin 254 olan sözleşmeli personel sayısı;

* 2016 yılında 180 bin 377'ye,

* 2017 yılında 246 bin 294'e,

* 2018 yılında 349 bin 618'e,

* 2019 yılında 427 bin 550'ye,

* 2020 yılında 502 bin 554'e,

* 2021 yılında 529 bin 194'e,

* 2022 yılında ise 591 bin 230'a

yükselmiştir.

Böylece sözleşmeli personel sayısı 2014-2022 döneminde yaklaşık beş katına çıkmıştır.

Sözleşmeli personelin kadrolu ve sözleşmeli personel toplamı içerisindeki payı 2013 yılında % 3,7 iken 2022 yılında % 16'ya yükselmiştir.

Sözleşmeli personelin toplam kamu istihdamı içerisindeki payı ise 2013 yılında % 3,2 iken 2022 yılında % 11,8'e çıkmıştır.

2022 yılında 591 bin 230 kişiyle incelenen dönemin en yüksek sözleşmeli personel sayısına ulaşılmıştır.

2023-2025 DÖNEMİ: KADRO DÜZENLEMESİNE RAĞMEN YENİDEN ARTIŞ

7433 sayılı Kanun'un etkisiyle sözleşmeli personel sayısı 2022 yılında 591 bin 230 iken 2023 yılında 330 bin 863'e gerilemiştir. Bir yıllık azalış oranı % 44 olmuştur.

Aynı dönemde kadrolu personel sayısı 3 milyon 93 bin 557'den 3 milyon 477 bin 259'a yükselmiş ve % 12,4 oranında artmıştır.

Ancak sözleşmeli personel sayısı;

* 2024 yılında 399 bin 426'ya,

* 2025 yılında 462 bin 90'a

yeniden yükselmiştir.

Başka bir ifadeyle sözleşmeli personel sayısı 2023 yılındaki kadro düzenlemesinden yalnızca iki yıl sonra 131 bin 227 kişi artmıştır.

Bu durum, 7433 sayılı Kanun ile sözleşmeli personel rejiminin sona erdirilmediğini, yalnızca mevcut personelin bir bölümünün kadroya geçirildiğini ve yeni sözleşmeli personel alımlarıyla sistemin yeniden büyütüldüğünü göstermektedir.

SÖZLEŞMELİLİK KALICI BİR YÖNETİM ARACINA DÖNÜŞMÜŞTÜR

Kamu personeli verileri ve mevzuat değişiklikleri birlikte değerlendirildiğinde AKP iktidarı döneminde sözleşmeli personel rejiminin şu döngü içerisinde yönetildiği görülmektedir:

1. Sözleşmeli personel istihdamı yaygınlaştırılmıştır.
2. Aynı işi yapan kamu çalışanları arasında statü ve hak farklılıkları oluşmuştur.
3. İş güvencesi, aile birliği, tayin ve özlük haklarına ilişkin sorunlar büyümüştür.
4. Personelin ve sendikaların talepleri üzerine toplu kadroya geçiş düzenlemeleri yapılmıştır.
5. Kadroya geçişin ardından yeni personel yeniden sözleşmeli statüde istihdam edilmiştir.
6. Birkaç yıl içerisinde yeni bir sözleşmeli personel sorunu meydana gelmiştir.

Bu uygulama sonucunda sözleşmeli personel rejimi geçici veya istisnai bir çalışma modeli olmaktan çıkarılmış, kamu personel politikasının kalıcı ve sürekli kullanılan bir aracı haline getirilmiştir.

Kadroya geçiş düzenlemelerinin ardından sözleşmeli personel alımına devam edilmesi, aynı sorunun belirli aralıklarla yeniden üretilmesine neden olmaktadır.

AYNI İŞİ YAPAN PERSONEL ARASINDA HAK FARKLILIKLARI OLUŞMUŞTUR

Sözleşmeli personel ile kadrolu personelin aynı kurumda, aynı birimde ve aynı görevi yerine getirmesine rağmen farklı statülerde çalıştırılması çeşitli mağduriyetlere yol açmaktadır.

Bu sorunların başlıcaları şunlardır:

- * Sözleşmelerin belirli sürelerle yenilenmesi nedeniyle iş güvencesi kaygısı yaşanması,
- * Yer değişikliği ve kurumlar arası nakil imkanlarının sınırlı olması,
- * Eş durumu ve aile birliği taleplerinin karşılanmaması,
- * Sağlık ve mazeret tayinlerinde farklı uygulamalar bulunması,
- * Görevde yükselme ve unvan değişikliği imkanlarının daraltılması,

- * Aynı işi yapan personel arasında ücret ve mali hak farklılıkları oluşması,
- * Sözleşmenin yenilenmemesi ihtimalinin çalışanlar üzerinde baskı oluşturmaması,
- * Kurumlar ve meslek grupları arasında farklı sözleşmeli personel uygulamalarının bulunması,
- * Belediyelerde yönetim değişikliklerinin sözleşmelerin yenilenmesi konusunda belirsizlik yaratması,
- * Eğitim ve sağlık gibi süreklilik taşıyan temel kamu hizmetlerinin geçici olduğu varsayılan bir istihdam biçimiyle yürütülmesi.

Özellikle zorunlu hizmet, tayin sınırlaması ve 3+1 sistemi nedeniyle sözleşmeli personel ailelerinden uzun süre ayrı kalabilmekte, eşler farklı şehirlerde çalışmak zorunda bırakılabilmekte ve çocukların eğitim düzeni bozulabilmektedir.

Aile birliğinin korunması anayasal bir yükümlülük olmasına rağmen sözleşmeli personel rejiminin ortaya çıkardığı sınırlamalar, kamu çalışanlarını meslekleri ile aileleri arasında tercih yapmak zorunda bırakabilmektedir.

EĞİTİM, SAĞLIK VE YEREL YÖNETİMLERDE SORUN DERİNLEŞMEKTEDİR

Sözleşmeli istihdamın en fazla yoğunlaştığı alanların başında eğitim, sağlık ve yerel yönetimler gelmektedir.

Eğitim alanında sözleşmeli öğretmenlik uygulaması öğretmenler arasında statü farklılığı meydana getirmiş, mazeret tayini ve aile birliği sorunlarını büyötmüştür.

Sağlık alanında farklı kanunlara tabi sözleşmeli personel türlerinin bulunması, aynı sağlık kuruluşunda çalışan personelin farklı tayin, ücret ve özlük haklarına tabi olmasına yol açmıştır.

Yerel yönetimlerde ise belediye yönetimlerinin değişmesi, sözleşmelerin yenilenip yenilenmeyeceği konusunda çalışanlar üzerinde güvencesizlik yaratabilmektedir.

Kamu hizmetlerinin süreklilik taşıyan asli görevlerinin sözleşmeli personel eliyle yürütülmesi, kamu personel sisteminin temel ilkeleri bakımından da incelenmesi gereken bir sorun oluşturmaktadır.

KAMU PERSONEL REJİMİ HUKUKEN PARÇALI HALE GELMİŞTİR

Türkiye’de sözleşmeli personel tek bir hukuki statüye tabi değildir.

657 sayılı Kanun’un 4/B maddesine tabi personelin yanı sıra;

- * 399 sayılı KHK kapsamında KİT’lerde çalışan sözleşmeli personel,
- * 4924 sayılı Kanun kapsamında çalışan sağlık personeli,
- * 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında çalışan belediye personeli,
- * özel teşkilat kanunlarına göre çalışan sözleşmeli personel,
- * Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi sonrasında farklı düzenlemelerle istihdam edilen sözleşmeli ve üst düzey personel

bulunmaktadır.

Farklı mevzuat hükümlerinin bulunması, sözleşmeli personelin hakları ve yükümlülükleri konusunda kurumdan kuruma değişen uygulamalara yol açmaktadır.

Kamu personel rejiminin bu kadar parçalı hale getirilmesi; eşitlik, liyakat, hukuki güvenlik, kariyer, iş güvencesi ve kamu hizmetinin sürekliliği ilkeleri bakımından kapsamlı biçimde değerlendirilmelidir.

2023 DÜZENLEMESİ SORUNU ÇÖZMEMİŞTİR

7433 sayılı Kanun ile çok sayıda sözleşmeli personelin kadroya geçirilmesi olumlu bir gelişme olarak sunulmuş, ancak düzenlemenin kapsamı ve devamında kurulan sistem sözleşmeli personel sorununu kalıcı biçimde çözmemiştir.

Düzenlemenin ardından;

- * Bazı sözleşmeli personel grupları kapsam dışında kalmış,
- * Yeni personel alımları sözleşmeli statüde sürdürülmüş,
- * 3+1 çalışma sistemi korunmuş,
- * Tayin ve aile birliği sorunları tam olarak giderilmemiş,
- * 2024 ve 2025 yıllarında sözleşmeli personel sayısı yeniden yükselmiştir.

2022 yılında 591 bin 230 olan sözleşmeli personel sayısı 2023 yılında kadroya geçişler nedeniyle 330 bin 863'e gerilemiş olsa da 2025 yılında 462 bin 90'a ulaşmıştır.

Bu artış, kadro düzenlemesinin geçici bir sayısal düşüş yarattığını, ancak sözleşmeli personel istihdamına dayalı kamu personel politikasının devam ettiğini ortaya koymaktadır.

MECLİS ARAŞTIRMASIYLA İNCELENMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Kurulacak Meclis araştırması komisyonu tarafından;

1. Türkiye'de sözleşmeli personel rejiminin tarihsel ve hukuki gelişiminin,
2. Sözleşmeli istihdamın hangi gerekçelerle ve hangi dönemlerde genişletildiğinin,
3. 2002-2025 döneminde kadrolu ve sözleşmeli personel sayılarındaki değişimin,
4. Kamu kurumları, bakanlıklar, üniversiteler, KİT'ler ve mahalli idareler itibarıyla sözleşmeli personel dağılımının,
5. Eğitim, sağlık ve yerel yönetimlerde sözleşmeli personel istihdamının sonuçlarının,
6. Kadrolu ve sözleşmeli personel arasındaki ücret, izin, tayin, nakil, aile birliği, görevde yükselme ve emeklilik farklılıklarının,
7. 632 sayılı KHK ile gerçekleştirilen kadroya geçiş düzenlemesinin sonuçlarının,
8. 6495 sayılı Kanun kapsamındaki kadroya geçişlerin sonuçlarının,
9. 696 sayılı KHK ile 4/C statüsünün kaldırılması ve personelin 4/B statüsüne geçirilmesinin etkilerinin,

10. 7433 sayılı Kanun kapsamında kadroya geçirilen personel sayısının ve kapsam dışında bırakılan grupların,
11. 3+1 sisteminin personelin aile birliği ve yer değişikliği hakları üzerindeki etkilerinin,
12. 2023 yılındaki kadro düzenlemesine rağmen 2024 ve 2025 yıllarında sözleşmeli personel sayısının yeniden artmasının nedenlerinin,
13. Kurumlar arasında farklı sözleşmeli personel mevzuatlarının oluşturduğu eşitsizliklerin,
14. Sözleşmelerin yenilenmemesinin çalışanlar üzerinde idari veya siyasi baskı aracı olarak kullanılıp kullanılmadığının,
15. Sözleşmeli personel sisteminin kamu hizmetlerinin niteliği, sürekliliği ve kurumsal hafıza üzerindeki etkilerinin,
16. Sözleşmeli istihdamın kamu maliyesi açısından gerçek maliyetinin,
17. Sözleşmeli personel alımlarında liyakat ve objektiflik ilkelerinin uygulanıp uygulanmadığının,
18. Tüm sözleşmeli personelin ortak ve güvenceli bir kamu personel rejimine dahil edilmesi için yapılması gereken mevzuat değişikliklerinin

ayrıntılı biçimde araştırılması gerekmektedir.

SONUÇ

Kamu hizmetleri geçici değildir. Eğitim, sağlık, adalet, sosyal hizmet, yerel yönetim ve diğer kamu hizmetleri devletin asli ve sürekli görevleridir.

Asli ve sürekli kamu hizmetlerinin güvencesiz, parçalı ve her kurumda farklı kurallara tabi bir sözleşmeli personel sistemiyle yürütülmesi hem çalışanların haklarını hem de kamu hizmetlerinin niteliğini olumsuz etkilemektedir.

AKP iktidarı döneminde sözleşmeli personel sayısı 2002 yılındaki 198 bin 283 seviyesinden 2025 yılında 462 bin 90'a yükselerek yaklaşık % 133 artmıştır. Sözleşmeli personel sayısı 2022 yılında 591 bin 230 kişiyle zirveye ulaşmıştır.

2011, 2013 ve 2023 yıllarında gerçekleştirilen kadroya geçiş düzenlemeleri sözleşmeli personel sayısını geçici olarak düşürmüş, ancak sözleşmeli personel alımlarının sürdürülmesi nedeniyle aynı sorun yeniden ortaya çıkmıştır.

2023 yılında 330 bin 863'e düşen sözleşmeli personel sayısının yalnızca iki yıl içerisinde 462 bin 90'a yükselmesi, sözleşmeli personel rejiminin sona erdirilmediğini açıkça göstermektedir.

Aynı işi yapan kamu çalışanları arasında statü, ücret, tayin, aile birliği, görevde yükselme ve işi güvencesi bakımından ayırım yapılması kabul edilemez.

Kamuda güvenceli, eşit, liyakate dayalı ve bütüncül bir personel rejiminin oluşturulması; sözleşmeli personelin yaşadığı sorunların tespit edilmesi; kapsam dışında bırakılan personelin belirlenmesi ve sözleşmeli istihdamın yeniden artmasının nedenlerinin ortaya çıkarılması amacıyla Meclis araştırması açılması gerekli görülmektedir.